

20 Δεκεμβρίου 2013

Τζ. Καραμίχας στην 62η ΓΣ ΠΑΣΕΓΕΣ: Σε επιδείνωση οι δείκτες της αγροτικής οικονομίας, που θα όφειλε να αποτελέσει όχημα για την ανάπτυξη εν μέσω κρίσης

Κύριοι Υπουργοί,
Κύριοι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων,
Κυρίες και Κύριοι,

Σας καλωσορίζω στην 62η γενική μας συνέλευση. Η συνέλευση αυτή πραγματοποιείται σε μια εξαιρετικά δυσάρεστη για τη χώρα και το λαό μας περίοδο, μια και η κρίση και η ύφεση στην οικονομία παραμένουν για έκτη συνεχόμενη χρονιά, με συνέπεια η μείωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος στην εξαετία 2008-2013 να έχει ήδη υπερβεί, σωρευτικά, το επίπεδο του 25% και πλέον.

Και επειδή, ως ΠΑΣΕΓΕΣ, δεν έχουμε καμία διάθεση να αμφισβητήσουμε τους οικονομικούς δείκτες, που παρουσιάζονται ως βελτιωμένοι - κυρίως ως προς το πρωτογενές πλεόνασμα, στρέφουμε την προσοχή μας στους κοινωνικούς δείκτες, που συνεχώς επιδεινώνονται. Στην παρατεταμένη και συνεχώς αυξανόμενη ανεργία (που στο γενικό πληθυσμό ξεπέρασε το απαράδεκτο ποσοστό του 28% και στους νέους αγγίζει το εφιαλτικό ποσοστό του 60%), στη φτωχοποίηση και την περιθωριοποίηση των λαϊκών στρωμάτων, στη διαρκώς εντεινόμενη ανθρωπιστική κρίση. Γι' αυτό θεωρούμε ότι καθ' υπερβολή προβάλλεται το θέμα του πρωτογενούς πλεονάσματος όταν όλοι οι κοινωνικοί δείκτες χειροτερεύουν, γεγονός που μας θυμίζει την κλασική ηθικοπλαστική ιστορία του γαϊδάρου του Χότζα.

Ας έρθουμε όμως στην αποτύπωση της κατάστασης που επικρατεί στην ελληνική γεωργία. Η αγροτική παραγωγή παρουσίασε κατά το 2012, σε τρέχουσες τιμές, πτώση της αξίας της (-1,4%), έναντι της σημαντικής αύξησής της τόσο κατά το 2010 (6,9%), όσο και κατά το 2011 (4,1%) ανερχόμενη στο ύψος των 9,8 δις ευρώ περίπου. Ανησυχητικές ωστόσο είναι οι εξελίξεις στη ζωική παραγωγή, μια και το 2012 διαπιστώνεται μείωση της αξίας της, εντονότερη σε δύο κρίσιμης σημασίας προϊόντα, όπως το αιγοπρόβειο κρέας (-9%) και το γάλα (-1,6%). Οι εκροές, που εκφράζουν την αξία του γεωργικού κλάδου σε (βασικές) τιμές παραγωγού, παρουσιάζουν επίσης πτώση κατά το 2012, ιδιαίτερα έντονη στην κτηνοτροφία (-2,4%), ανερχόμενες το 2012 στο επίπεδο των 10,8 δις ευρώ.

Από την άλλη πλευρά οι εισροές, που εκφράζουν το κόστος παραγωγής, καλπάζουν, σημειώνοντας στην τετραετία 2009-2012 άνοδο που υπερβαίνει, σε απόλυτο μέγεθος, το επίπεδο του 1 δις ευρώ (1.052 εκατ. € περίπου) παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 22,5% και πλέον. Τονίζεται ότι μεταξύ των επιμέρους κατηγοριών εισροών η δυσμενέστερη μεταβολή αναφέρεται στο κόστος των ζωοτροφών, που αυξήθηκε κατά 31% περίπου στην τετραετία 2009-2012, ανερχόμενο το 2012 στο ύψος των 2,12 δις ευρώ. Μεγαλύτερη ωστόσο ήταν η άνοδος στο κόστος της ενέργειας, που αυξήθηκε στο ίδιο διάστημα κατά 64%, υπερβαίνοντας το 2012 το επίπεδο του 1,5 δις ευρώ. Οι δύο αυτές συνιστώσες

εισροών καλύπτουν αθροιστικά το 55% της συνολικής ενδιάμεσης ανάλωσης στη γεωργική παραγωγή.

Στο επίπεδο της προσφοράς, η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του αγροτικού τομέα παρουσιάζει, σε βασικές τιμές, σημαντική κάμψη κατά το 2012 (-4,4%), καταγράφοντας στο διάστημα της τετραετίας 2009-2012 πτώση της τάξεως του 7,7% με αποτέλεσμα την εκ νέου διεύρυνση του ανοίγματος μεταξύ του κόστους παραγωγής και των τιμών παραγωγού.

Οι αρνητικές αυτές εξελίξεις - και κυρίως η σημαντική άνοδος του κόστους παραγωγής, είχαν ως συνέπεια το αγροτικό εισόδημα (εισόδημα συντελεστών παραγωγής) να περιοριστεί σωρευτικά, στο διάστημα της τετραετίας 2009-2012 κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες, πτώση η οποία σε απόλυτο μέγεθος αντιστοιχεί σε απώλεια της τάξεως του 1,4 δις ευρώ περίπου.

Με αρνητικούς ρυθμούς εξελίσσεται και η απασχόληση στον αγροτικό τομέα, καταγράφοντας στο διάστημα της τετραετίας 2009-2012 μείωση του αριθμού των απασχολούμενων κατά 8,7% περίπου, πτώση η οποία αντιστοιχεί σε απώλεια 46.000 θέσεων εργασίας. Ήδη, οι πρώτες εκτιμήσεις της EUROSTAT μιλούν για πτώση του αγροτικού εισοδήματος το 2013, της τάξεως του 4,7%.

Να σημειωθεί εξάλλου η δυσμενής επίδραση του περιορισμού της ρευστότητας, μια και στο διάστημα της περιόδου 2009-2012 ο ρυθμός επιβράδυνσης της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις του αγροτικού τομέα καταγράφει πτώση της τάξεως του 64% και πλέον (από 3,9 δις σε 1,4 δις), σημαντικά μεγαλύτερη σε σχέση με άλλους τομείς της οικονομίας, καλύπτοντας κατά το 2012 ένα πολύ μικρό μέγεθος (1,4 δις ευρώ) που αποτελεί μόλις το 1,3% του συνόλου των δανείων που χορηγούνται σε όλους τους τομείς.

Ως μόνη θετική εξέλιξη σημειώνεται η σημαντική αύξηση της αξίας των εξαγόμενων αγροτικών προϊόντων (κατά 10,5% το 2012), γεγονός το οποίο σε συνδυασμό με τη μείωση των εισαγωγών συνέβαλε ουσιαστικά στη σημαντική μείωση του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο του τομέα.

Από τη συνοπτική αυτή ανάλυση προκύπτουν ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα.

Πρώτο : Ο αγροτικός τομέας βρίσκεται σε μια καθοδική πορεία και το 2014, όταν θα έχουν αποτιμηθεί τα στοιχεία του 2013, η κατάσταση θα είναι χειρότερη. Αρκεί να θυμηθούμε την αφαιμάξη πόρων από τον αγροτικό τομέα, της τάξεως του 1,5 δις ευρώ, ως αποτέλεσμα των μέτρων που επιβλήθηκαν από τους νόμους του Μνημονίου, αλλά και την επικείμενη επιβολή φόρου στα αγροτεμάχια.

Δεύτερο : Σημασία αποκτά το γεγονός της μικρότερης συμβολής των επιδοτήσεων (2,9 δις ευρώ) στο συνολικό μέγεθος εκροών του αγροτικού τομέα (11,5 δις ευρώ το 2012 συμπεριλαμβανομένης της αλιείας). Σημειώνεται ότι στο διάστημα της τετραετίας 2009-2012, οι εκροές, παρά την κρίση, παρέμειναν σχεδόν σταθερές με συνέπεια η ποσοστιαία συμβολή των ενισχύσεων να περιοριστεί από 32% το 2009 σε 27% κατά το 2012.

Τρίτο : Πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα οι απώλειες στο αγροτικό εισόδημα, εξαιτίας της εξαιρετικά μεγάλης ανόδου του κόστους των εφοδίων, που είναι υπερτιμημένα, κυρίως

εξαιτίας της αισχροκέρδειας, της κερδοσκοπίας που επικρατεί στην αγορά.

Τέταρτο : Πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στην προστιθέμενη αξία των αγροτικών προϊόντων, που δυστυχώς συνεχώς φθίνει. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε ορισμένες χώρες (Ιταλία, Ισπανία κλπ), για κάθε ευρώ που εισρέει σαν ενίσχυση στις χώρες αυτές, η προστιθέμενη αξία ανέρχεται σε επιπλέον 1,5 ευρώ, όταν στην Ελλάδα η αναλογία αυτή δεν υπερβαίνει τα 40 λεπτά του ευρώ. Αυτή είναι η διαφορά.

Συνεπώς τα περιθώρια βελτίωσης είναι σημαντικά και η ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος σε αυτή την κατεύθυνση πρέπει να στραφεί, ώστε μαζί με την αντιμετώπιση του μεγάλου κόστους των εισροών (εδώ είναι κρίσιμος ο ρόλος των συνεταιρισμών) να επιδιωχθεί ο περιορισμός της εξάρτησης του εισοδήματος από τις άμεσες ενισχύσεις. Και αυτός πρέπει να είναι ο στόχος ως προς το εισόδημα.

Υπάρχει όμως ένα θέμα που αποκτά μεγαλύτερη σημασία από την εξέλιξη των οικονομικών δεικτών στην οικονομία και στον αγροτικό τομέα. Και αυτό είναι και το κεντρικό ζήτημα αυτής της παρέμβασης.

Είναι η ενοχοποίηση των ελλήνων αγροτών, συλλήβδην, ως συμμετέχοντες σε μια εκτεταμένη ανομία, αλλά και η κατασυκοφάντηση και απαξίωση του συνεταιριστικού κινήματος, ως του κύριου υπαίτιου για την καταστροφή της χώρας. Και αυτό γίνεται από το σύνολο σχεδόν του πολιτικού συστήματος της χώρας, είτε στο επίπεδο ομιλιών και αναφορών, είτε στο επίπεδο εκείνων που συντονίζουν τις πολιτικές - και συγκεκριμένα στην Κυβέρνηση - ή ακόμα και από ορισμένα άλλα πολιτικά κόμματα που σιωπούν. Οι επονειδιστές αυτές συκοφαντίες, στο επίπεδο της Κυβέρνησης, σχεδόν πάντοτε, προβάλλονται όταν επιδιώκεται η επιβολή σκληρών φορολογικών μέτρων στους αγρότες, οπότε βγαίνουν από το συρτάρι τα γνωστά "εικονικά τιμολόγια" που είναι κάθε φορά τα ίδια. Και πιθανότατα αυτοί που παρανομούν δεν είναι αγρότες.

Τελευταίο τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η ομιλία του Υπουργού Οικονομικών στη Βουλή κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού και η αναφορά του «ότι οι συνεταιρισμοί χρεοκόπησαν την ΑΤΕ». Γιατί ο κ. Στουρνάρας λοιπόν αποσιωπά τη δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων της Βουλής από την ΑΤΕ με το ποσό των 300 εκατ. ευρώ με διαδικασίες που διερευνούσε η δικαιοσύνη και χρειάστηκε ειδική νομοθετική ρύθμιση για να καλυφθούν οι ευθύνες αυτών που αποφάσισαν τη χορήγηση των δανείων αυτών και αναφέρεται μόνο στα 740 εκατ. ευρώ που είναι το σύνολο των δανείων των συνεταιρισμών της χώρας σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, από τα οποία τα 354 εξυπηρετούνται κανονικά. Μετά το διαχωρισμό της ΑΤΕ πέρασαν στην τράπεζα Πειραιώς και για τα υπόλοιπα 386 εκατ. ευρώ, που δεν εξυπηρετούνται και έμειναν στην ΑΤΕ, υπάρχουν διασφαλίσεις από αστικά ακίνητα πολλαπλάσιας αξίας και αυτό όταν το συνολικό χρέος της χώρας (δημόσιο και ιδιωτικό), προσεγγίζει το 1 τρις ευρώ;

Φταίνε οι συνεταιρισμοί με τα 386 εκατ. ευρώ από τα οποία το μεγαλύτερο μέρος οφείλεται στον κοινωνικό ρόλο, που εναπόθεταν οι κυβερνήσεις στο συνεταιριστικό κίνημα για να διασφαλίσουν τη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος και ποτέ δεν αναγνώρισαν τη λειτουργία τους αυτή αθετώντας την υπόσχεσή τους για έκδοση των αναγκαίων ΚΥΑ και δεν φταίνε τα κόμματα και οι κυβερνώντες τους οποίους από διάφορες νευραλγικές θέσεις

υπηρέτησε και υπηρετεί ο κ. Στουρνάρας τα τελευταία τριάντα χρόνια.

Η συνεχής λοιπόν αναφορά από πολιτικούς και κυβερνητικά στελέχη ως προς την αρνητική πορεία μιας σειράς αγροτικών συνεταιρισμών και Ενώσεων συνδέεται με την αποσιώπηση ενός γεγονότος που συμβαίνει σε όλες τις επιχειρήσεις, σε όλους τους κλάδους της οικονομίας και συμβαίνει στο κράτος, στα πολιτικά κόμματα, στους θεσμούς. Και αυτή η υπονόμευση των αγροτικών συνεταιρισμών, που προβάλλεται από όλα σχεδόν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τα οποία καθοδηγούνται και διαπλέκονται με τις εκάστοτε κυβερνήσεις, μας οδηγεί σε μια και μόνο σκέψη ότι για να αντιμετωπιστεί η κρίση που σοβεί σε άλλους κλάδους της οικονομίας όλοι κοιτάνε να πλιατσικολογήσουν στον αγροτικό τομέα.

Και δεν μπορούμε να μην θεωρήσουμε ότι ο νόμος 4015/2011 ήταν ξεκομμένος από αυτή την επιδίωξη. Εδώ βέβαια πρέπει να εξαιρέσουμε τη σημερινή πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που αν μη τι άλλο, έχει αναγνωρίσει τα αδιέξοδα αυτού του νόμου και έχει επανειλημμένα δεσμευτεί, ότι θα τα αντιμετωπίσει άμεσα. Όμως για τη μέχρι σήμερα ολιγωρία και την καθυστερημένη αντίδραση, να διορθωθούν τα κακώς κείμενα και η σημερινή πολιτική ηγεσία του ΥΠΑΑΤ, βαρύνεται με ευθύνες.

Εδώ βέβαια πρέπει να αναφερθούμε και στην εκκρεμότητα του τελευταίου πορίσματος ελέγχων στην ΠΑΣΕΓΕΣ, γιατί δεν μας κοινοποιήθηκε το πόρισμα, αν και το ζητήσαμε. Δε φτάνει μόνο να διατάσσονται και διενεργούνται έλεγχοι. Για να λάμψει η αλήθεια πρέπει να κοινοποιούνται και τα πορίσματα των ελέγχων.

Απευθύνω λοιπόν έκκληση προς το πολιτικό σύστημα και κυρίως προς την Κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα που την απαρτίζουν, να μην προκαλούν, γιατί αυτού του είδους οι προκλήσεις, με μαθηματική ακρίβεια, θα οδηγήσουν τα πράγματα σε συγκρούσεις, που μπορούν να πάρουν και χαρακτήρα κοινωνικής έκρηξης γιατί η ανοχή και η αντοχή του κόσμου άγγιξε τα όριά της. Δεν πρέπει λοιπόν σήμερα να καλλιεργείται ο κοινωνικός αυτοματισμός από την Κυβέρνηση, γιατί το κλίμα που επικρατεί σήμερα σε όλο τον κόσμο (εργαζόμενους, μικροεπαγγελματίες, αγρότες), είναι ο φόβος και η αγωνία επιβίωσης για το σήμερα, η αβεβαιότητα, η ανασφάλεια και η απαισιοδοξία για το αύριο.

Και φυσικά, πάλι απευθυνόμενος προς την Κυβέρνηση, να τονίσω ότι δεν μπορεί να τη βγάλει άβρεκτη με τα μέτρα που πήρε σε βάρος των αγροτών, αλλά και με αυτά που πρόκειται να πάρει. Δεν θα μας κλείσετε τη φωνή. Η κριτική θα είναι σκληρή, αλλά δίκαιη. Και εάν οι αγρότες ξεσηκωθούν για να διαμαρτυρηθούν, αυτή τη φορά δεν θα είμαστε ούτε πίσω ούτε δίπλα τους. Θα είμαστε μαζί τους.

Και για να μην θεωρείται ότι σας αδικούμε, στα μέτρα της περιόδου 2013-2014 οι αγρότες έχουν ήδη συμβάλει με την αφάιμαξη πόρων της τάξεως του 1,7 δις ευρώ (1,5 δις ευρώ από τα μέτρα του 2013, πλέον των 150 εκατ. που προβλέπονται, με συντηρητικές εκτιμήσεις, από τη φορολόγηση των αγροτεμαχίων). Δηλαδή με πόρους που αντιστοιχούν στο 1/3 και πλέον της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του αγροτικού τομέα. Επομένως η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στο σύνολο των μέτρων του μνημονίου (16 δις ευρώ), υπερβαίνει το 10%.

Και αυτό που οφείλουμε να κάνουμε όλοι και η Διοίκηση της ΠΑΣΕΓΕΣ αλλά και οι Ενώσεις, να προετοιμαστούμε καλά για να έχουμε ένα έτοιμο τεκμηριωμένο πλαίσιο, ώστε τους ερχόμενους μήνες Ιανουάριο-Φεβρουάριο να τους κηρύξουμε μήνες ενημέρωσης του ελληνικού λαού απέναντι στην παραπληροφόρηση για την ενοχοποίηση των αγροτών και την κατασυκοφάντηση και απαξίωση των συνεταιρισμών τους.

Όμως, ανεξάρτητα αυτού το ζοφερό κλίματος γενικότερα, αλλά και στον αγροτικό χώρο ειδικότερα, πρέπει να τονιστεί ότι ο αγροτικός τομέας μπορεί, πραγματικά, να αποτελέσει ένα από τους βασικούς τομείς ανάκαμψης της οικονομίας της χώρας. Και αυτό μπορεί να γίνει αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο, μέσα από μια εθνική συμφωνία, τους πόρους της νέας ΚΑΠ της επόμενης προγραμματικής περιόδου, έτσι ώστε να την κάνουμε πιο δίκαιη και κυρίως κοινωνικά αποδεκτή με το να κατευθύνουμε τη στήριξη σε όσους πραγματικά παράγουν, δηλαδή τους ενεργούς παραγωγούς. Είναι μια καλή ευκαιρία με τη νέα ΚΑΠ, να αποκαταστήσουμε αδικίες και να εξαλείψουμε στρεβλώσεις και παρενέργειες τους παρελθόντος, να ενισχύσουμε κατά προτεραιότητα τις προβληματικές, ορεινές, μειονεκτικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας. Να ανακόψουμε την πτώση της απασχόλησης στη χώρα και στην ύπαιθρο, βάζοντας ως στρατηγικό στόχο, κατ' αρχήν τη διατροφική επάρκεια, αλλά και τη δημιουργία παραγωγικού πλεονάσματος, που θα φέρει έσοδα στη χώρα.

Για εμάς αυτό είναι εφικτό. Αρκεί σε αυτή την εθνική συμφωνία που εμείς επιδιώκουμε, (έχοντας πραγματοποιήσει ένα οδοιπορικό ενημέρωσης των ελλήνων αγροτών με πάνω από 20 Ημερίδες σε όλη τη χώρα - και με τη βοήθεια του συγχρηματοδοτούμενου κοινοτικού προγράμματος που υλοποιούμε), να συμφωνήσουμε στη στρατηγική και στις πολιτικές προτεραιότητες που πρώτα απ' όλους ανέδειξε και παρουσίασε η ΠΑΣΕΓΕΣ.

Το πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει από τη μελέτη που κάναμε στην ΠΑΣΕΓΕΣ για τη νέα ΚΑΠ και τα μοντέλα προσομοίωσης που μελετήσαμε (συνολικά έξι σενάρια), είναι ότι το σενάριο που εξυπηρετεί τη μεγαλύτερη σύγκλιση των ενισχύσεων με τις ελάχιστες απώλειες των σημερινών δικαιούχων είναι εκείνο που προβλέπει όλη την επικράτεια σε μία ενιαία περιφέρεια. Όπως και να χει όμως και ανεξάρτητα την επιλογή που θα κάνει το κράτος-μέλος στα πλαίσια της εθνικής συμφωνίας (ΥΠΑΑΤ, πολιτικά κόμματα, αγροτικοί φορείς, αγρότες), πρέπει να συμφωνήσουμε στη ρήτρα της ελάχιστης σύγκλισης του 60% και στη ρήτρα της μέγιστης απώλειας του 30%.

Το δεύτερο σημαντικό συμπέρασμα αυτού του οδοιπορικού ενημέρωσης, είναι ότι όλοι δέχονται να βελτιώσουμε τη σχέση μεταξύ ζωικής και φυτικής παραγωγής μεταφέροντας πόρους από τις καλλιεργούμενες εκτάσεις, στην κτηνοτροφία. Θεωρώ ότι υπάρχει πρόσφορο έδαφος να πάμε σε μια μεγάλη εθνική συμφωνία για την ΚΑΠ μετά το 2014, που μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία μιας αναπτυξιακής πνοής στον αγροτικό χώρο.

Κυρίες και Κύριοι,

Το μέλλον του κόσμου, το μέλλον της χώρας, αλλά κυρίως το μέλλον της αγροτικής οικονομίας είναι οι συνεταιρισμοί. Το λέμε αυτό γιατί θα δείτε ότι όπου οι οικονομίες είναι πιο ισχυρές (Βόρεια Αμερική, Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη) θα δείτε ότι εκεί ασκούν

σημαντικό ρόλο ισχυρές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, συνεταιριστικές τράπεζες, συνεταιριστικά δίκτυα λιανεμπορίου, ισχυρές γαλακτοβιομηχανίες. Αλλά και εντός Ελλάδος, αν αναζητήσουμε περιοχές στις οποίες έχουμε καλύτερα αποτελέσματα, θα καταλήξουμε αβίαστα στο συμπέρασμα ότι είναι οι περιοχές που διαθέτουν ισχυρούς συνεταιρισμούς.

Χρειάζεται όμως να πάμε παραπέρα για να στηρίξουμε τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Να υπογραμμίσω τρεις αναγκαίες προϋποθέσεις για αυτό.

Πρώτο : Να μην παρεμβαίνει το κράτος, αλλά και το πολιτικό σύστημα στη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις δραστηριότητές τους.

Δεύτερο : Να ισχύσει για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς στη χώρα μας το φορολογικό σύστημα που ισχύει στο δυτικό κόσμο, δηλαδή να φορολογείται το εισόδημα των φυσικών προσώπων και όχι το πλεόνασμα χρήσης των συνεταιρισμών.

Τρίτο : Η πολιτεία οφείλει να βάλει τάξη στη λειτουργία της αγοράς. Δεν είναι δυνατό να συνεχίσουμε χωρίς έλεγχο στην ελληνοποιήσεις. Δεν είναι δυνατό να κλείνουμε τα μάτια στην υπερσυγκέντρωση των μεγάλων αλυσίδων λιανικής πώλησης, που αποτελεί την κύρια πηγή ανισορροπιών στην εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων, με τις αθέμιτες πρακτικές, με τα εικονικά πιστωτικά τιμολόγια, με την καθυστέρηση των πληρωμών των προμηθευτών, με τη νόθευση του ανταγωνισμού. Δεν είναι δυνατό να πάμε στη νέα προγραμματική περίοδο χωρίς ένα ισχυρό και αδιάβλητο σύστημα ιχνηλασιμότητας που επικυρώνει την ταυτότητα των ελληνικών προϊόντων, χωρίς ένα αξιόπιστο και έγκυρο σύστημα πιστοποίησης διατροφικών αγροτικών προϊόντων, που αναγνωρίζεται από την αγορά και που αναδεικνύει την ποιότητά τους, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στα ελληνικά προϊόντα. Δεν μπορεί το γάλα διάρκειας 10 ημερών να είναι φρέσκο.

Κυρίες και Κύριοι,

Μπροστά σε αυτή τη ζοφερή πραγματικότητα που σας περιέγραψα, οι ευθύνες όλων μας είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Έχοντας σαν ισχυρό όπλο τη εμπειρία από το παρελθόν καλούμαστε σήμερα όλοι μας να σχεδιάσουμε και εφαρμόσουμε πολιτικές, να δούμε και να ξαναδούμε από μηδενική βάση κάποια πράγματα, να επαναπροσδιορίσουμε στόχους και δράση προκειμένου να αναχαιτίσουμε και γιατί όχι να αντιστρέψουμε αυτή την κατάσταση. Για να συμβεί κάτι τέτοιο επιβάλλεται οι εφαρμοζόμενες πολιτικές να εξυπηρετούν τα συμφέροντα του λαού και όχι των ολίγων, επιβάλλεται οι πολιτικοί να ανακτήσουν την αξιοπιστία τους και να ξανακερδίσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών με έργα και όχι με λόγια.

Με όλα αυτά τα προβλήματα ο ανοικτός κόσμος είναι σαφώς καλύτερος από τον κόσμο των κλειστών συνόρων αρκεί:

- α) Να σταματήσει ο ενδοθεσμικός πόλεμος και ο κανιβαλισμός μεταξύ των κοινωνικών ομάδων που μας έχουν επιβάλει τα κάθε λογής κέντρα εξουσίας.
- β) Να παράγουμε νέο πλούτο, αλλά και να μη σπαταλάμε ασκόπως τον πλούτο που έχουμε
- γ) Να δρούμε συλλογικά και όχι ατομικά.